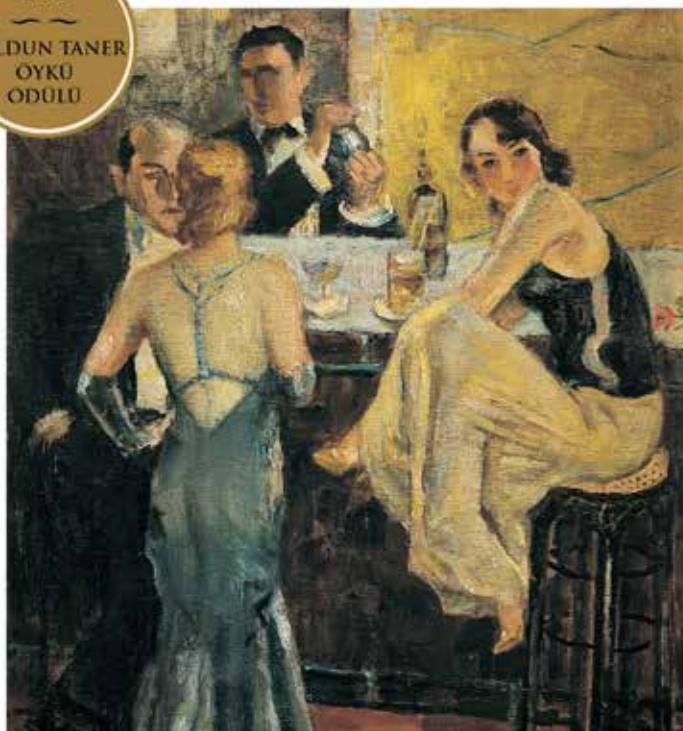

YİĞİT OKUR

O ZAMAN KİM SÖYLEYECEK ŞARKILARI

2002

HALDUN TANER
ÖYKÜ
ODULU

ÖYKÜ

♥
CAN

4.
BASKI

YİĞİT OKUR
O ZAMAN KİM
SÖYLEYECEK
ŞARKILARI

© 2002, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2002

2. basım: 2002

3. basım: 2010

4. basım: Şubat 2016, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş
Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-0177-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750701771

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

YİĞİT OKUR
O ZAMAN KİM
SÖYLEYECEK
ŞARKILARI

ÖYKÜ

2002 HALDUN TANER ÖYKÜ ÖDÜLÜ

Yiğit Okur'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Hulki Bey ve Arkadaşları, 1999

Güvercinler, 2000

Topal Viktor'un Anıları, 2001

Piyano, 2003

Deniz Taşları, 2005

Büyücü, 2007

Tutuklanacaklar Listesi, 2007

Piç Osman'ın Pabuçları, 2009

Sıfırlamak, 2010

Tır Kamyonları, 2011

Yazamadığım Romanın Öyküsü, 2011

Buralardan Geçerken, 2015

YİĞİT OKUR, Orta ve lise öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde tamamladı. 50'li yıllarda, *Varlık*, *Yenilik*, *Mavi* dergilerinde şiirleri yayımlandı; aynı dönemde, Ugo Betti, Jean Cocteau, Herman Wook, André Maurois'dan roman, oyun çevirileri yaptı; *Yeni Sabah*, *Vatan* gazeteslerinde tiyatro eleştirileri yayımlandı. Cep Tiyatrosu'nun kurucularından olan Okur, bir süre sahneye çıktı. Hukuk öğrenimini sürdürmek için 1958'de Cenevre'ye giden Okur'un, birincilikle bitirdiği fakültede tamamladığı doktora tezi, Cenevre Üniversitesi Hukuk Ödülü'ne layık görüldü. 1965'te yurda dönen Okur, aile geleneğini sürdürerek avukatlığa başladı. Bu süreçte çeşitli gazete ve dergilerde, söyleşi ve mesleki makalelerle yetindi. Yaklaşık kırk yıl süren sessizlikten sonra Yiğit Okur, *Hulki Bey* ve *Arkadaşları* adlı romanıyla yeniden yazın dünyasına döndü. *O Zaman Kim Söyleyecek Şarkıları* adlı öykü kitabıyla 2003 Haldun Taner Öykü Ödülü'nü ve *Deniz Taşları* romanıyla 2006 Yunus Nadi Roman Ödülü'nü aldı. Yazar, 2016 yılında aramızda ayrıldı.

“Yazmak, kötü yola düşmek gibidir.”

Molière

“Yazmak:
Soyunmak,
Kalabalıkta çıplak kalmak,
Kendini ele vermektir.”

Y.O.

Bu öyküler, çok değerli dostum,
iş dünyasının eşsiz siması,
Eğitim Gönüllüsü
SUNA KIRAÇ'a
sınırsız sevgiyle sunulmuştur.

İçindekiler

Beni Uyandıran Tank Sesi Değildi	17
Yaz Akşamları	29
Bir Günde İzin Çıkılmaz	43
Check-up	75
Emekli Maaşım	115
Arife'ydi Adı	133
Bensiz Bir Yer	149
O Zaman Kim Söyleyecek Şarkıları	157

BENİ UYANDIRAN TANK SESİ DEĞİLDİ

Evren uyur mu?

Evrenin, akıl ermeyen düzeninde, yoksul bir nokta olan dünyamızda, birçok şey uyur.

Örneğin, hayvanlar uyur.

Dağlar, taşlar, bitkiler de uyur mu?

Yanıtlayamayacağım.

Peki, deniz?..

Deniz uyur mu?

Galiba, denizler uyumaz.

Dünyamızın üçte ikisini kaplayan bu maviliğin, bir orgazm sorunu olmalı. Hep doyumsuzdur. Arada bir kendini kendiyile yatıştırır. Doyumsuz.

Dünyamızda tek uyumayan galiba denizdir, gibi bir düşünceye sapacağım, ama buna da atasözü engel. Ne demişler?

“Su uyur, düşman uyumaz.”

Düşman’ın kim olduğu belli: insan.

İnsan, insanın düşmanı. Hunhar, bencil, yiyici, sömürücü. Ne gerek bildiğimizi tekrara. Beni ilgilendiren uyku. *“Su uyur”* demişler. Demişlerse, bir şey bilmişler de demişler. Düşman uyanırken uyuyan su, hangi su?

Doğduğum kentin, faytonla gittiğimiz köyünde, kapının önünden bir dere akardı. Suyun altında kum taneleri, rengârenk çakıllar... Çılgın bir kuyumcu, cinnet geçtiğinde sanki gelip savurmuş onları suya...

Ama, benim sorunum bu değil. Ne doğduğum kentin özlemi ağulu deresi, ne nasibimi alamadığım deniz... Benim sorunum: Kim uyur, kim uyumaz?

Denize, "su" demek gücüme gidiyor. Ama, dereler nehirlerle, nehirler denize ulaşır sarmaştıklarına göre, sonuçta bunların hepsi su. Bazısı bulanık, bazısı duru, bazısı yeşil, bazısı mavi. –Ben bunların sarı olanını da gördüm.– Sonunda su. Sorun ne? Su da uyur mu, uyumaz mı?

Ama, bunu tartışmak da budalaca... Safsataya ne gerek...

Evrende uyuduğu tartışmasız tek varlık insan.

İnsan uyur.

Hem uyur, hem uyutulur. –İnsanı uyutan da insandır.– Ama, uyutulmuşluğunun dışında da uyur.

Ben de, o gece –bir gün toprak olacak naçiz bedenimi– serip yatağa, uyumuştum.

Su, uyur mu, uyumaz mı? Dağlar, taşlar, ırmaklar, nehirler, denizler, uyur mu, uyumaz mı? Böyle bir sorun yoktu. Bugün de yok. Bildiğim tek şey o ki, evrenin milyonlarca yarattığı arasında, uyuduğu tartışma götürmeyen tek varlık insan.

Bir de tartışma götürmez bir "uykusuz" vardır. O da gecedir. Gece uyumaz. Biz uyurken, gece, gündüzü bekler. Nöbeti şafağa teslim eder.

Gece, her gece gebe kalır. Kim döller geceyi? Bilmem. Ama, hep gebedir. “Gün doğmadan neler doğar”. Bu söz de gecenin sürekli gebeliğinden geliyor olmalı. Ama, her kez doğurgan değildir gece. Çoğu zaman düşük yapar. Ama, gecenin gebeliği, şafağa umuttur.

Ben şafağı, hep kadın gibi düşünmüştüm. Geceyi de erkek. Oysa bu solgun yüzlü, ince belli şafak, gecenin erkeği. Uysal bildiğim gece de, şafağın kadını. Kocaman kalçaları, Tibet Yaylası’nı andıran karnı, koca memeleri...

Var oldukları sürece şafakla gece, hep seviştiler. Gizli. Kimse farkında değildi. Olur böyle şeyler. Ben dedikoduyu sevmem. Kaldı ki, sorunum da zaten bu değil.

Benim sorunum, uyku.

Ben, derin uykularda uyurken, uyumayan gecenin içinde, uyanık bazı adamlar, bir şeyler yapmış. Ne bilirim ben ne yapmışlar? Ben uyuyordum. Uyumayan gecenin koynundaydım.

Şafak daha sökmeden, zırrr!.. Telefon. Of be!..

— Aloô...uu...

— Canım!.. Canım!..

— Hıumm... Sen misin?

— Geçmiş olsun.

— Teşekkür ederim. Suççuğeni mi oldum?

— Hayır... İhtilal oldu.

— Kim?

— İhtilal oldu, diyorum.

— Allah Allah... Ne zaman oldu?

— Ne kadar duygusuzsun... Yani duyarsızsın... Yani, duyumsuzsun, demek istiyorum.

— Nereden duyacaktım?

— Duymadın mı? Gece oldu!

- Ben uyuyordum.
- Hâlâ uyuyorsun.
- Beni uyandırdığına göre, hâlâ uyuyor olamam.
- Sokağa çıkmak yasak.
- Aman ne iyi, ben de uyurum.
- Yarın da yasak.
- Allahtan ne isterdim. Büroya gitmek yok. Yargıçlar da sokağa çıkamayacağına göre, Adliyenin kapısına da kilit vururlar... Haydi, hayırlı olsun. Sana da iyi uykular...

Kapattım telefonu, vurdum yastığa kafamı. Uyuyacağım. Benim sorunum uyku.

Ama, uyuyabilirsen uyu! Kâfir bir kaçtı mı, bir daha zor yakalanır.

Doğrudum, bir kitap aldım. Başucu lambamı yak-tım. Saate baktım. Uff! Gece daha şafağa nöbeti devret-memiş. Okuduğumu da anlamıyorum. Türkü söylemeye başladım: “*Seher vakti göremedim... / Seher vakti göreme-dim... / Ben bu sırra eremedim... / Yıldız gibi aktı geçti...*”

Yok, türkü söylemekle de kaçan uykuyu yakalamak olası değil. Uyku gitti. Okuduğumu da anlamıyorum. Bu kadar saat nasıl geçecek? Doğrulup oturdum yatağın ke-narına. Bari şafak sökse de, aydınlık olsa. Böyle otura-mam ya, bir şey yapmadan. Kitaplığı düzeltir, tozunu alırım, diye düşündüm. –Toz alacağıma, keşke uykumu alabilseydim. Ama, umutsuz.– Kitaplığı düzeltmek, dü-zene sokmak, tozunu almak, iyi fikir. Bir de, yanıtlanma-mış mektuplar var, onları yazarım. Bu da iyi fikir. Yatak-tan tam kalkacağım, zırrr... Gene telefon.

- Canım... Canım... Beni burdan çıkart, sana koş-mak istiyorum, sana gelmek istiyorum.
- Sokağa çıkmak yasak.

- Onu ben söyledim sana.
- Hangimizin söylediği önemli mi? Yasak mı, değil mi?
- Yasak, dedik ya.
- O halde!
- Ay, anlamıyor musun? Sana koşmak istiyorum, sana gelmek istiyorum.
- Yahu, yasak diyorsun.
- Ben çıkacağım, demiyorum ki, beni sen çıkart buradan, diyorum.
- Yahu çıldırdın mı, ben seni nasıl çıkartırım?
- Valiyi tanıyorsun, ona telefon et.
- Sen galiba keçileri kaçırdın. Ben valiye ne diyeceğim?
- Merkez komutanını da tanıyorsun.
- Doğrusu bu fikir şahane: “Paşam, sevgilim bana koşmak istiyor. Ona özel izin lütfedin... Koşmaya başlasın...”
- Sen beni sevmiyorsun.
- Bununla ihtilalin ne ilgisi var... Ben evimde oturuyorum. Sen de evinde otur.
- Burası benim evim değil artık. Onun evi.
- Güzelim, sana kaç kez söyledim, kendine bir ev tut, oraya yerleş.
- Söylemesi kolay... Kaç defa dedim, ben sende kalayım, diye...
- Sabahın köründe, gene aynı şeyi mi tartışacağız. Ne yapacağı belli olmaz, bir de zina mı çıkartacaksın başına?
- Açmıyor boşanma davasını.
- Yahu şart mı onun açması. Sen aç. Senin sebebin var.
- Ay, artık bilmiyorum. Gitti, onun evinde yaşıyor. Onunki zina değil mi?

- Hayır, onunki zina değil.
- Kim yapıyor bu kanunları!
- Ben yapmıyorum.
- Kim yapıyor, diyorum.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi.
- Kapattılar. Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni de kapattılar.
- İyi olmuş!
- Ay ne kadar duyarsızsın, ne kadar duygusuzsun. Beni anlamıyorsun.
- Gerçekten anlamıyorum. Hem kanunları beğenmiyorsun, hem kanunları yapan dükkânın kepengini çektiler, diye kızılıyorsun.
- Ben sana kızılıyorum.
- Telefon çat...
- Oh bee!

Türü ne olursa olsun, kadın-erkek ilişkisi, iki nokta arasında düz çizgidir. Plan geometride buna “*Doğru*” derler. Geometriyi kadın-erkek ilişkilerine uyarlırsak, bu *doğrunun* bazen bozulduğunu görürüz. Doğru bozulunca üçgen olur. Buna da eşkenar üçgen derler. Vodvillerde, öykülerde bazen bu üçgenin izdüşümüne rastlanır. Üçgenin açıları da, kenarları da eşittir. Ama, insan ilişkilerini geometriyle anlatmaya çalışmak gibi bir mantıksızlığa düşünce, Euclide’in tartışma götürmez nitelikteki eşkenar üçgeni, bir karmaşaya dönüşür. İki kenar açıda, bazen, iki kadın, tepe açıda bir erkek belirir. Ya da görünüm değişir: İki kenar açıda birer erkek, tepe açıda bir kadın.

Euclide’in geometrisinde başka şekiller de vardır: dörtgen... beşgen... altıgen... Gider böyle.

O ihtilâl şafağında, benim konumum *beşgen*. Ama, bu beşgenin özü, dörtgen. Dört kenarlı, dört açılı. Dikaçılı kenarların kahramanı, eşkenar üçgendeki gibi değişken değil. Dörtgenin iki kenarında iki kadın, öbür iki kenarında iki erkek. Erkeklerden biri mide kanaması geçirdi. Öbürü çekti gitti.

Kadınlar sapaşaglam.

Bu dörtgen, beşgen oldu. Beşgende de, beş kenar, beş açılı, beş tepe vardır.

Beşgenin bir tepe açısı ben.

Ama, Euclide burada iflas etti. Çünkü, onun geometrisine göre, ben beşgenin dışı doğru beşinci köşesi olmam gerekirken, dörtgenin içine doğru bir beşgen oluşturuyordum.

Böyle şey olur mu? Olmaz! Ama böyleydi. Rastlantılar beni beşgen yapıp beşinci tepe açımı, dörtgenin içine sokmuştu.

Bunun garip bir geometri olduğunun ben de farkındaydım. Farkına vardıkça, bir önceki ihtilalin haberciliğini yapan marşı mırıldanıyordum: "*Olur mu, böyle olur mu?..*" Ama, n'apayım, böyle olmuştu.

"Ten zayıftır."

Bunu ben söylemedim. Kimindir bu söz, bir türlü çıkartamıyorum. Tevrat'ta mı vardı, İncil'de mi? Yoksa, biri kendini savunmak için, hepimiz adına vekâleten mi bu ucuz beyanda bulunmuştu?

Savunma ucuz da, aksini söyleyecek halim yok. Mal meydanda. İki doğru, paralel dururken, noktalar kıvılcımlanmış, doğrular bozulup dörtgen olmuş, dörtgen beşgene dönüşünce, ben beşgenin beşinci köşesi gibiyken, dörtgenin içinde beşinci köşe olmuşum.

Bunlar oladururken, bir de ihtilal olmuştu.

O güz sabahından çok sonraları, ünlü bir yazar, ihti-

laller üzerine, *Tank Sesiyle Uyanmak* isimli bir kitap yazdı. O yazarı, o sabah tank sesleri uyandırmış olmalı. Oysa, beni o sabah uyandıran telefon sesiydi. Dörtgenin iki kadın kenarından bir kenarı, Boğaz'ın ta öbür ucunda, Sarıyer'in derinliklerinde, beyaza boyalı ahşap bir Osmanlı konağında tek başına oturuyordu. İşte beni uyandıran oydu.

Ev onun değildi. Pancurları sarıya, gövdesi beyaza boyalı o koca konak, dörtgenin öbür kenarındaki erkeğe aitti. Doğru bozulunca, dörtgen olunca çekip gitmiş, dörtgenin bir kenarı o evde kalmıştı. Şimdi, Boğaz'ın ta o ucundan, şehrin bu ucuna sesleniyordu:

— Gel beni burdan çıkart!

Kelin ilacı olsa, kendi başına sürer. Bunca yıl, bunca çabaya rağmen, ben kendimi kendimden çıkartamamışım. Üstelik iki noktayı birleştiren doğru da değilim. Sadece noktayım. Gecenin uyumayan koynunda uyurken, daha şafak sökmeden, bir de kapıma kilit vurmuşlar.

Ben de, kitaplığın tozunu alırım.

Bir ara durup baktım. Düşünceme mi bakıyorum, yoksa tavana tırmanan kitaplara mı? Ya da her ikisine birden mi –ki–, yıllara yayılmış tozun alınamayacağını kavradım.

Yanıtsız kalmış mektuplar var.

Bundan iyi fırsat olur mu? Ama, bazı mektuplar uzun süre yanıtsız kalmışsa, elbette bir nedeni, hatta –belki– birçok nedeni olmalı. Ne yani? İhtilal oldu diye, kalktı mı mektupları yanıtlatmayan nedenler!

İhtilal olur, nedenleri kalır.

Peki, n'apacağım şimdi?

Uyu.

Olanaksız.

Oku.

*Romanları ve öyküleriyle
son yılları önde gelen
yazarlarından Yiğit Okur'u,
giderek genişleyen bir akur
kütlesi izliyor.*

"Nasıl bilmem ki? Ellili yılların ortasında, İhlamur Bayırı'ndaki tek tük yapılardan birinin en üst katında, arka pencereleri dutduklara bakan yarı çıplak bir salonda, Sarah Bernhardt'tan sonra tiyatro tarihinde ikinci kez Hamlet'i kadın olarak oynayan o genç kadın söylerdi bu şarkıyı bana: 'Bu annemin şarkısıydı,' derdi. 'Yitti gençliğim, aşkın yitince.' Elbette biliyordum. Onun istediği bütün şarkıları biliyordum. Ama içimden artık şarkı söylemek gelmiyordu. (...) Bir akşam önceki hevesimin aksine, ne onunla ne onsuz hiç şarkı söylemek gelmiyordu içimden. Savaş hep sürecekti, insanlar bitene dek. Ama, insanlar bitince, o zaman kim söyleyecek şarkıları?"

Dozu iyi ayarlanmış mizah, Yiğit Okur'un bildik ironisiyle birleşince, güldürürken düşündüren öyküler çıkmış ortaya. Anlattıklarında kendi yaşam çevresinden ve kişisel birikiminden yola çıktığı belli olan yazar, ustalıklı kurgularla son derece keyifli öyküler yaratmış.

Kapak resmi: İbrahim Çallı
(Hatıçe Süreni koleksiyonundan)

ISBN 978-975-07-0177-1

9 789750 701771